

2005

ANNEFRANKKRANT

Kind
Oorlogskind:

Een gratis boekje omdat het dit jaar zestig jaar geleden is dat Nederland werd bevrijd.

Anne (rechts) en haar zus Margot, 1942

'Waarom zijn de mensen zo gek?'

(Anne Frank)

De toekomstdromen van Anne Frank

'Opeens viel er een schot...'

De Rechten van het Kind

Hitlers kindsoldaten

Actief voor War Child

Anne Frank was dertien toen zij moest onderduiken. Meer dan twee jaar later werden de onderduikers gearresteerd. Anne stierf in het kamp Bergen-Belsen (Duitsland), in 1945.

Dit is het kamertje van Anne Frank in het achterhuis. Eerst deelt ze het met haar zus Margot, later met Fritz Pfeffer. Margot slaapt dan bij haar ouders op de kamer.

‘Waarom zijn de mensen zo gek?’

Anne Frank wordt op 12 juni 1929 geboren. Ze woont met haar vader en moeder en haar zusje Margot in Frankfurt am Main in Duitsland. De familie Frank is joods. In 1933 komt Adolf Hitler aan de macht. Hitler en zijn aanhangers haten de joden. Joden worden steeds meer gediscrimineerd. Annes ouders, Otto en Edith Frank, besluiten om naar Amsterdam te verhuizen.

Op 10 mei 1940 vallen Duitse troepen Nederland binnen. Het is oorlog. Na vijf dagen moet het Nederlandse leger de strijd opgeven. Het Duitse leger bezet Nederland en joden worden gediscrimineerd. Als de bezetter bepaalt dat joden in Duitsland moeten gaan werken, richt Otto Frank een geheime schuilplaats in voor zijn gezin in het achterste gedeelte (het achterhuis) van zijn bedrijf aan de Prinsengracht 263. Op haar dertiende verjaardag krijgt Anne een dagboek van haar vader en moeder. Ze is er erg blij mee. Drie

weken na haar verjaardag verandert haar leven totaal: de familie Frank duikt onder in het achterhuis. Herman en Auguste van Pels, hun zoon Peter en Fritz Pfeffer komen er later bij. De onderduikers zijn met z'n achten. In het achterhuis schrijft Anne bijna elke dag in haar dagboek. Het helpt haar de tijd door te komen en het geeft haar moed.

Miep Gies, Johannes Kleiman, Victor Kugler en Bep Voskuil werken in het bedrijf van Otto Frank en helpen de onderduikers. Ze zorgen voor eten, kleren en alles wat de onderduikers verder nodig hebben.

Na meer dan twee jaar wordt de schuilplaats verraden. De onderduikers worden opgepakt en naar kampen gebracht. Ruim een half jaar later sterft Anne Frank in een concentratiekamp in Duitsland. Van de acht onderduikers overleeft alleen Otto Frank de oorlog.

In juli 1943 wordt Amsterdam-Noord zwaar gebombardeerd. In haar dagboek schrijft Anne: ‘De verwoesting moet ontzettend zijn, hele straten liggen in puin. Je hoort van kinderen die verloren in de smeulende ruïnes naar hun dode ouders zoeken. Rillingen krijg ik nog, als ik nog aan het doffe, dreunende gerommel in de verte denk.’

Anne Frank zit al meer dan twee jaar ondergedoken in het achterhuis aan de Prinsengracht in Amsterdam. Al die tijd kan zij niet naar buiten, want er wordt jacht gemaakt op joden. De nazi's willen alle joden arresteren en wegvoeren naar kampen in het oosten van Europa. Er gaan geruchten dat de meesten van hen daar vermoord worden. Het is oorlog en soms vallen er bommen op Amsterdam. De onderduikers kunnen geen kant op.

Muisstil

Overdag moeten de onderduikers muisstil zijn. Er werken mensen in het pand die niet weten dat er onderduikers in het achterhuis zitten. Zij zouden de onderduikers kunnen verraden. Ook de burens mogen niets merken. Annes vader en moeder hebben schoolboeken voor haar meegenomen, zodat Anne overdag kan leren en niet achteropraakt. Maar het liefst schrijft Anne in haar dagboek. ‘Het fijnste van alles vind ik nog dat ik dat wat ik denk en voel tenminste nog op kan schrijven, anders zou ik compleet stikken.’ (16 maart 1944)

Angst, spanning en wanhoop

De onderduikers proberen zo normaal mogelijk te leven. Ze staan vroeg op en eten op vaste tijden. Tijdens het eten wordt er wel gelachen, maar elke dag zijn de onderduikers bang dat ze ontdekt zullen worden. In haar dagboek schrijft Anne: ‘De ene dag lachen we om het koddige van de schuilsituatie, maar de andere dag en nog veel meer dagen zijn we bang, staan angst, spanning en wanhoop op ons gezicht te lezen.’ (26 mei 1944)

Bulderende kanonnen

Angstige momenten beleven de onderduikers vooral als Duitse militairen of geallieerde bommenwerpers schieten die op weg zijn naar Duitsland. Want de onderduikers kunnen niet naar een schuilkelder. Er is een kans dat een bom op het achterhuis valt of dat er brand uitbreekt. Anne kruipt dan het liefst bij haar vader in bed. ‘Ik heb m'n angst voor vliegtuigen of alles wat schieten is nog niet afgeleerd en lig haast elke nacht bij vader in bed om daar troost te zoeken. Dat kan nu wel erg kinderachtig zijn, maar je moest het eens meemaken! Je kunt je eigen woorden niet meer verstaan zo bulderen de kanonnen.’ (10 maart 1943)

De ellende van de oorlog

Toch hebben de onderduikers het in het achterhuis beter dan veel andere mensen. In haar dagboek schrijft Anne over de kinderen in Amsterdam: ‘De kinderen hier lopen rond in een dun bloesje met klompen aan de voeten, geen jas, geen muts, geen kousen en niemand die hen helpt. Ze hebben niets in hun buik, maar kauwen op een wortel, lopen van hun koude woning weg naar de koude straat en komen op school in een nog koudere klas. Ik zou je wel urenlang over de ellende die de oorlog meebrengt, kunnen vertellen, maar dat maakt me zelf enkel nog misnoediger.’ (13 januari 1943)

Waarom voeren mensen oorlog?

De onderduikers praten vaak over de oorlog. Ze vragen zich vertwijfeld af waarom mensen oorlog voeren. Anne schrijft: ‘Waarom worden elke dag miljoenen aan de oorlog besteed en is er geen cent voor de geneeskunde, voor de kunstenaars, voor de arme mensen? Waarom moeten de mensen honger lijden als in andere delen van de wereld het overvloedige voedsel weggrot? O, waarom zijn de mensen zo gek?’ (3 mei 1944)

In het achterhuis droomde Anne Frank vaak over de toekomst, over de tijd na de oorlog. Eerst wilde ze filmster worden. Maar toen ze merkte hoeveel plezier ze had in schrijven, veranderde ze haar plannen. Na een studie kunstgeschiedenis in Parijs en Londen zou ze schrijfster en journaliste worden. In ieder geval wilde Anne een boek uitgeven met de titel 'Het Achterhuis'. Maar haar grootste wens was dat er een einde kwam aan de oorlog.

De toekomstdromen van *Anne Frank*

'Eens zal deze verschrikkelijke oorlog toch wel aflopen, eens zullen wij toch weer mensen en niet alleen joden zijn!' (11 april 1944)

'Ik wil verder komen, ik kan me niet voorstellen, dat ik zou moeten leven zoals moeder, mevrouw Van Pels en al die vrouwen die hun werk doen en later vergeten zijn. Ik moet iets hebben naast man en kinderen, waar ik me aan wijden kan! O ja, ik wil niet zoals de meeste mensen voor niets geleefd hebben.' (5 april 1944)

'Ik zou graag een jaar naar Parijs en een jaar naar Londen gaan om de taal te leren en kunstgeschiedenis te studeren. (...) Ik stel me nog altijd veel van mooie jurken en interessante mensen voor. Ik wil wat zien en beleven in de wereld (...) en een beetje geld kan daarbij geen kwaad!' (8 mei 1944)

'Niemand die zelf niet schrijft weet hoe fijn schrijven is. Vroeger betreunde ik het altijd dat ik in 't geheel niet tekenen kon, maar nu ben ik overgelukkig dat ik tenminste schrijven kan. En als ik geen talent heb om voor kranten of boeken te schrijven, wel, dan kan ik nog altijd voor mezelf schrijven.'

(5 april 1944)

'Nu over iets anders: Je weet allang dat m'n liefste wens is dat ik eenmaal journaliste en later een beroemde schrijfster zal worden. Of ik deze grootheids(waanzin!)neigingen ooit tot uitvoering zal kunnen brengen, dat zal nog moeten blijken. Maar onderwerpen heb ik tot nu toe nog wel. Na de oorlog wil ik in ieder geval een boek getiteld *Het Achterhuis* uitgeven. Of dat lukt blijft ook nog de vraag, maar m'n dagboek zal daarvoor kunnen dienen.'

(11 mei 1944)

'Ik houd van de Nederlanders, ik houd van ons land, ik houd van de taal en wil hier werken. En als ik aan de koningin zelf moet schrijven, ik zal niet wijken voor mijn doel bereikt is! (...) Als God me laat leven, zal ik meer bereiken dan moeder ooit deed. Ik zal niet onbetekenend blijven, ik zal in de wereld en voor de mensen werken! En nu weet ik dat moed en blijheid het eerst nodige zijn!'

(11 april 1944)

'Ik wil van nut of plezier zijn voor de mensen, die om mij heen leven en die mij toch niet kennen. Ik wil nog voortleven, ook na mijn dood! En daarom ben ik God zo dankbaar dat hij me bij m'n geboorte al een mogelijkheid heeft meegegeven om me te ontwikkelen en om te schrijven, dus om uit te drukken alles wat in me is!'

(3 april 1944)

'Met schrijven word ik alles kwijt, m'n verdriet verdwijnt, m'n moed herleeft! Maar, en dat is de grote vraag, zal ik ooit nog iets groots kunnen schrijven, zal ik ooit nog eens journaliste en schrijfster worden? Ik hoop het, o ik hoop het zo, want in schrijven kan ik alles vastleggen, m'n gedachten, m'n idealen en m'n fantasieën.'

(25 maart 1944)

Opeens viel er een schot...

Keesje Brijde (links) op school. Hij had dertien broertjes en zusjes.

Floris Goulooze op school. Floris had vijf broertjes en zusjes.

‘Het was koud die ochtend. Overal lag sneeuw. In die laatste oorlogswinter gingen we soms wel drie keer per dag kolen halen. Nu zou je zeggen “stelen”. Maar als je broertjes en zusjes kou lijdten en niets te eten hebben, dan moet je wel. Op het haventerrein stonden treinen. Keesje en ik hadden een wagon ontdekt met heel kleine kooltjes. Die brandden fantastisch goed en dan werd het lekker warm in huis. We waren erg blij dat we die wagon ontdekt hadden. Het was ons geheim...’

Huizen slopen & bomen omhakken

‘Nederland was al vier jaar bezet door het Duitse leger. Duizenden mensen stierven in die winter van 1944 van de honger en kou. Het vroom tijdens die hongerwinter zo hard dat je over het IJ naar Amsterdam-Noord kon lopen. Mensen deden van alles om aan brandstof voor de kachel te komen. Leegstaande huizen werden gesloopt en bomen werden omgehakt. Toen Keesje en ik een keer een boom omhakten, hoorden we opeens een man roepen: “Pas op! Grüne Polizei!” Duitse politieagenten! Wij maakten dat we wegkwamen. Maar later zagen we die man ervandoor gaan met ónze boom.’

Op het haventerrein kwamen treinen aan met kolen. Nu staan er woningen.

Suikerbieten & tulpenbollen

‘We hadden aldoor honger. Van ellende aten we suikerbieten en tulpenbollen. Afschuwelijk! Je kreeg een half brood per week. Maar dat was niet lekker, het leek wel klei! Mijn moeder zei: “Eet dat brood maar snel op. Dan heb je dat alvast binnen, voordat er een bom valt.” We gingen niet meer naar school. Het was er veel te koud. Je ging alleen naar school, als je wist dat er een snee brood werd uitgedeeld.’

Een groot avontuur

‘Op die koude dag in december gingen wij niet naar school. We sloegen een jutezak over onze schouder en gingen op pad. Voor Keesje en mij was het kolen halen ook een groot avontuur! Het Oostelijk Havengebied was Spergebied, verboden terrein. Je kon opgepakt worden en flink op je donder krijgen. En als Herr Inspektor, zoals we de Duitse chef van de spoorwegen noemden, een slechte bui had, dan sloot hij je op in een speciale wagon. Keesje en ik hebben daar wel dertig keer in gezeten. Je was nooit alleen in die wagon. Soms zaten we er met wel dertig andere kinderen en volwassenen en dan hadden we de grootse lol. Om half acht 's avonds liet Herr Inspektor iedereen vrij. Je kon dan nog voor acht uur thuis zijn, want in de oorlog mocht je na achten niet meer op straat.’

‘Dan schiet ik je dood...’

‘Er liep daar ook een landwachter * rond. Hij had Keesje al een keer gewaarschuwd: “Denk erom, als ik jou nog één keer te pakken krijg, dan schiet ik je dood.” Maar wij waren niet bang en onze moeders waren erg blij met de kolen. Soms brachten we de kolen naar een bakker in de buurt. Voor een mud kolen** kreeg je dan tien pond meel. Mijn moeder bakte daar pannenkoeken van. Heerlijk!’

‘Ik zag Keesje liggen...’

‘Toen we bij die kolentrein aankwamen, knielden Keesje en ik naast elkaar op de grond en pulkten het onderste plankje van de wagon los. Met een harkje schoven we de kooltjes naar buiten in onze jutezak. Opeens merkten we dat er een jongen achter ons stond. Hij had onze geheime plek ontdekt. Toen viel er een schot. Die jongen schreeuwde: “Ik ben geraakt, ik ben geraakt.” Plotseling zag ik Keesje liggen. De kogel was dwars door de zij van die jongen gegaan en had daarna Kees in zijn nek geraakt. De schutter moet uit een gebouw op het terrein gekomen zijn. Hij heeft van tien meter afstand geschoten... Van alle kanten kwamen mensen aanlopen. Keesje was zwaargewond. Hij werd naar het ziekenhuis gebracht en overleed daar een paar dagen later.’

Kinderen zijn altijd de dupe

‘Na de oorlog is er aangifte gedaan bij de politie, maar de dader is nooit gevonden. Twee verzetsmensen die er toen ook bij waren, hebben een kruisje gezet op de plaats van de moord. Dat kruisje staat er nog, maar is een paar honderd meter verplaatst naar een plantsoen midden tussen de huizen. Dat plantsoen is naar hem vernoemd: het Kees Brijdeplantsoen. Ik ben nu taxichauffeur. Als ik mensen in die buurt moet ophalen, rijd ik altijd even langs het monument. Het is goed dat het kruisje daar staat. Het herinnert ons eraan dat kinderen altijd de dupe zijn van de stommeitien van volwassenen...’

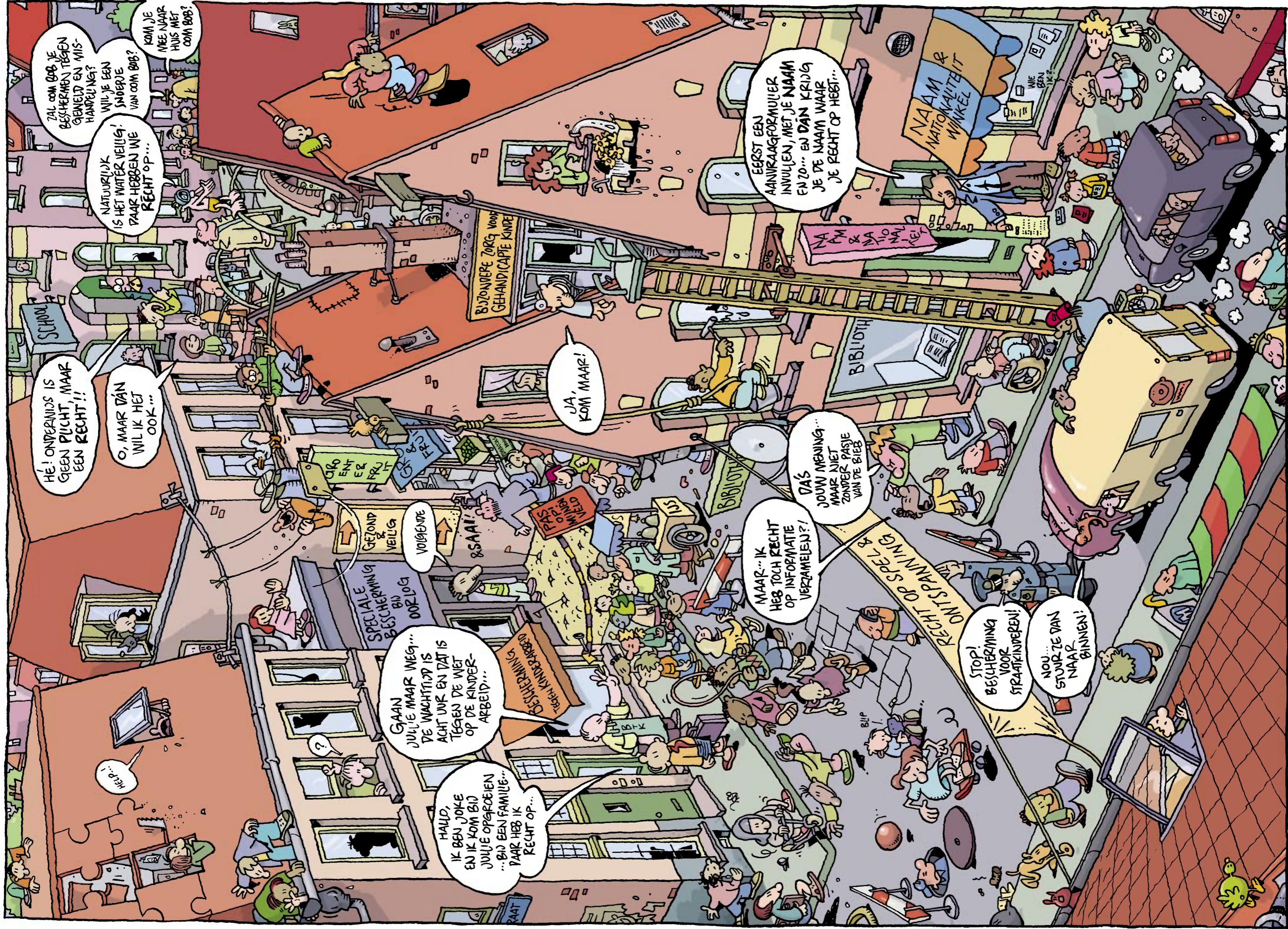
* Hulppolitie van leden van de NSB.
** Zeventig kilo.

Het oorlogsmonument van Keesje Brijde staat nu in het Kees Brijdeplantsoen. Een tijdje geleden is besloten dat het plantsoen het Keesje Brijdeplantsoen moest gaan heten, want Keesje is nooit Kees geworden. Het is geadopteerd door de 8e Montessorischool aan de Borneokade in Amsterdam. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei heeft een speciale website met kindermonumenten. Daar vind je ook informatie over het monument van Keesje Brijde. www.oorlogsmonumenten.nl/datakid

**‘Denk erom, als ik jou nog een keer te pakken krijg, dan schiet ik je dood.’
Dat had de landwachter tegen Keesje gezegd. Toch gingen Keesje Brijde en zijn vriend Floris Goulooze op een koude ochtend in december 1944 op pad.
Om kolen te halen in het Oostelijk Havengebied van Amsterdam.**

Zestig jaar later kan Floris zich die verschrikkelijke dag nog goed herinneren...

HE! ONDERNIJS IS GEEN Plicht, MAAR EEN RECHT!!

O, MAAR DAN WIL IK HET OOK...

NATUURLIJK IS HET WATER VEILIG; PAAR HEBBEN WE RECHT OP...

ZAL COM BOB, JE BESCHERMEN TEGEN GEWELD EN MIS- HANDELING?

WIL JE EEN SNOERJE VAN COM BOB?

KOM JE MEE NAAR HUIS MET COM BOB?

GAAN MAAR WEG... JULIE MAAR WEG... DE WACHTTID IS ACHT UUR EN DAT IS TEGEN DE WET OP DE KINDER- ARBEID...

HALLO, IK BEN JOKE EN IK KOM BID JULIE OPEROEIEN ...BIJ EEN FAMILIE... PAPP HEB IK RECHT OP...

JA, MAAR! KOM MAAR!

MAAR... IK HEB TOCH RECHT OP INFORMATIE VERZAMELEN?!

DAS JOUW MEUNING... MAAR NIET ZONDER PASIE VAN DE BIEB

EERST EEN AANVRAAGFORMULIER INVULLEN, MET JE NAAM EN ZO... EN DAN KRIJG JE DE NAAM WAAR JE RECHT OP HEBT...

STOP! BESCHERMING VOOR STRATIKINDEREN!

NOU... STUUR ZE DAN NAAR BINNEN!

BIJZONDERE ZORG VOOR GEHANDICAPTE KINDER

BIBLIOTH

NAAM & NATIONALITEIT WINKEL

RECHT OP SPEL & ONTSPANNING

SCHOOL

HELP...

Hitlers kindsoldaten

Dit is een foto van een schoolklas. Een schoolklas in Duitsland in 1937. Alle 46 kinderen hebben hun mooiste kleren aangetrokken. Hun haren zijn keurig gekamd. De jongens hebben kort haar, de meeste meisjes hebben vlechten. Zo te zien heeft geen enkele leerling een horloge. De meisjes dragen geen sieraden. Op de onderste rij heeft maar één jongen schoenen aan. De andere jongens zijn op blote voeten, die erg smerig zijn. Hun vader en moeder zijn zo arm dat zij geen schoenen voor hen kunnen kopen.

Op de bovenste rij staan zes stoere jongens in uniform. Een van de jongens heeft een zwart jasje aan dat bij het uniform hoort. Zij zijn lid van de Hitlerjugend. De leider van die jongens staat precies in het midden. Geen van de meisjes uit deze klas heeft een uniform aan van de Bund Deutscher Mädel (BDM), de nazi-organisatie voor meisjes. Hoe oud zouden deze leerlingen zijn? Tien jaar? Twaalf jaar? Dat betekent dat zij in mei 1945, aan het einde van de Tweede Wereldoorlog ongeveer achttien jaar oud waren. Niet alleen de jongens in uniform, maar ook de andere jongens moesten toen waarschijnlijk meevechten in het Duitse leger. Veel meisjes moesten in ziekenhuizen of fabrieken werken.

Op deze en volgende pagina's zie je meer foto's van de Hitlerjugend. De teksten zijn van Duitse mannen en vrouwen die toen lid waren van de Hitlerjugend, en van een joodse vrouw, die vertelt over haar ervaringen met de Hitlerjugend. Een paar van deze getuigen zijn in hetzelfde jaar geboren als Anne Frank.

'Wij waren trots en het was echt fantastisch in die uniformen.'
Carl Albert-Schlüter (1924)

'Wij Hitlerjongens werden opgevoed om te marcheren, te zingen en te doden.'
Volker Fischer (1928)

'Men vroeg mij, waarom ik geen lid was van de Hitlerjugend en toen zei ik: "Ik ben niet in de Hitlerjugend, omdat ik een vrij mens wil zijn." En door dat antwoord kwam ik in een concentratiekamp terecht.'
Günther Discher (1925)

'Elke keer als wij uit school kwamen, stonden de Hitlerjongens daar en joegen ons door de stad en sloegen ons.'
Evelyn Eigermann (1929)

'Ik wilde met een handgranaat op de eerste Russische soldaten afgaan die ik zag. Toen trok een ervaren Feldwebel mij terug en schreeuwde: "Jij bent gek! Je brengt ons allemaal in levensgevaar!" Toen hees hij de vlag en gaven wij ons over. Zonder hem zou ik nu niet meer leven.'
Reinhard Appel (1927)

**'Ze zeiden aldoor tegen ons:
"Jullie zijn de toekomst, op jullie
schouders rust de toekomst."
Karl-Heinz Böckle (1929)**

**'Het Duitse meisje moest blond zijn
met blauwe ogen, zoals het ook op de
affiches stond. Met zo veel mogelijk
gezonde kinderen.'
Irmgard Rogge (1927)**

**'Vaak vragen mensen mij waarom ik bij de
Hitlerjugend gegaan ben, en zo'n coole tiener
van nu vraagt natuurlijk: "Waarom waren jullie
toen zo stom en hebben jullie daaraan meegedaan?"
Ik kan alleen maar antwoorden: "Godzijdank
kunnen jullie die vraag nu stellen. Wij konden die
vraag toen niet stellen."
Gregor Dorfmeister (1929)**

**Op dit affiche voor meisjes
staat: 'Ook jij behoort toe aan
de leider', voor jongens luidt
de boodschap: 'Jeugd dient
de leider. Alle tienjarigen in
de Hitlerjugend'.**

**'Het was helemaal niet belangrijk
dat vrouwen gingen studeren.
Zij moesten moeder worden, op het
huis passen en kinderen krijgen.'
Sabine Schauer (1924)**

**'Te erkennen dat je aan een
fout ideaal geloofd hebt,
dat je misbruikt bent,
dat doet vreselijk veel pijn.'
Gudrun Pausewang (1928)**

**'Oorlog is verschrikkelijk,
maar om een oorlog zo jong mee
te maken is nog veel erger.'
Peter Boenisch (1927)**

**'Ik voelde mij in de BDM echt goed.
Het was een echte gemeenschap en zij
leerden ons kameraadschap, vriendschap
en verbondenheid. Het was iets waarover
jonge mensen enthousiast werden.'
Luise Fischer (1920)**

**'Ik was ook graag lid van de BDM geworden.
Ik was jaloers op de meisjes die blauwe rokken
en witte blouses mochten dragen. (...) Sommige
meisjes vonden het jammer anderen waren onver-
schillig. Een paar meisjes zeiden: "Wij horen nu bij
de BDM, daar hoor jij niet bij, jij bent een smerig
jodenkind. Ik heb niets tegen jou, maar jullie zijn
de oorzaak van alle problemen in Duitsland."
Evelyn Eigermann (1929)**

**'Als ik een jongen was geweest,
dan was ik ook in het leger gegaan.'
Irmgard Rogge (1927)**

**'Hitler keek mij aan en aaide mij over m'n
wang. En dat was voor mij iets onbeschrijf-
lijks. Ik vond dat fantastisch en wilde mij
niet meer wassen. Mijn moeder zei tegen
mij: "Jij bent gek." En dat was ik ook wel.'
Lore Schaaf (1925)**

De Hitlerjugend

Adolf Hitler en zijn partij richtten een speciale organisatie op voor jongens en meisjes: de Hitlerjugend (Hitlerjeugd). Ze hadden een duidelijk doel. 'In onze ogen moet de Duitse jongen van de toekomst slank en rank zijn, flink als een windhond, taai als leer en hard als (Krupp-)staal.' (Adolf Hitler in 1935) De jongens werden voorbereid op het leger, de meisjes op de keuken en het moederschap. Ze kregen les over de ideeën van Adolf Hitler. Ze leerden om joden te haten. De meeste jongens en meisjes vonden het fantastisch bij de Hitlerjugend. Ze gingen kamperen, zongen bij het kampvuur, ze leerden schieten... Ze hadden trouwens weinig keus: Lidmaatschap van de Hitlerjugend was verplicht. In 1939 had de Hitlerjugend bijna 9 miljoen leden.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog moesten Duitse jongens en meisjes van alles doen om het Duitse leger te helpen: ze moesten in fabrieken werken, ze hielpen branden blussen na bombardementen, ze moesten bij het binnenhalen van de oogst helpen... Tegen het einde van de oorlog moesten veel jongens meevechten in het Duitse leger. Duizenden van deze kindsoldaten sneuvelden in de laatste maanden van de Tweede Wereldoorlog.

Werkstukwijzer
Op de Anne Frank Werkstukwijzer (www.annefrank.nl/werkstukwijzer) vind je meer informatie over de Hitlerjugend. De Werkstukwijzer is ook handig als je een werkstuk wilt maken over Anne Frank en de Tweede Wereldoorlog.

In de klas van meester Roel is het een gezellige drukte. In groepjes of alleen zijn leerlingen bezig aan een voorlichtingscampagne voor War Child. Sommige kinderen knutselen een poster in elkaar, anderen maken een e-card op de computer, een enkel kind schrijft een gedicht. Twee meisjes zitten over een computer gebogen. Zij beantwoorden de brief van Zelimchan, een Tsjetsjeense jongen die de oorlog meemaakte. Hij schreef een brief waarin hij vertelt over zijn leven. **Daniëlle:** 'Hij schreef dat wij nooit kunnen begrijpen wat oorlog met je doet en hij hoopt dat we het ook nooit zullen weten. Want het is gewoon te erg.'

De Bolster is een echte War Child-school. De opbrengst van de rommelmarkt gaat naar War Child. Ze verkopen kerstbomen voor War Child, ze schrijven artikelen en ze hebben een cd opgenomen. Allemaal voor de oorlogskinderen.

Actief voor War Child

Niet zwart-wit

Toch weten de kinderen uit groep 8 van De Bolster in Sint-Michiëlsgestel veel over de oorlogen in de wereld en over de gevolgen van een oorlog voor kinderen. Hun school is actief voor War Child en veel lessen gaan over het werk dat deze organisatie verricht. **Meester Roel:** 'Voor veel leerlingen is oorlog gelukkig ver weg. Maar ze zien wel wat oorlog voor kinderen betekent: kinderen verliezen soms hun huis, hun ouders, hun vrienden en daarmee ook hun geloof in een goede wereld. We hebben het er in de klas over dat de wereld niet zwart-wit is. Leerlingen vinden het soms niet terecht dat War Child ook hulp biedt in een land dat een oorlog heeft "uitgelokt". Maar daar kunnen de kinderen uit dat land natuurlijk niets aan doen. We hebben daar pittige gesprekken over.'

Toen en nu

Oorlog is niet altijd ver van het bed van de kinderen uit Sint Michiëlsgestel. **Quint:** 'In onze klas zit een jongen uit Bosnië. Hij heeft daar de oorlog meegemaakt. Hij praat er niet zoveel over. Misschien heeft hij wel een trauma.' Zijn buurmeisje **Dieuwertje** reageert: 'Welnee, hij was toen nog een baby, hij weet er gewoon niks meer van.' De leerlingen denken dat zij verder geen oorlogskinderen kennen. Maar als ze bedenken dat ook hun opa's en oma's ooit kinderen waren, komen de verhalen los. **Yolietje:** 'Mijn opa heeft de Tweede Wereldoorlog meegemaakt en hij heeft het er nog vaak over.' **Shanti:** 'Mijn opa was joods. Hij werd naar een kamp vervoerd, maar hij is gevlucht en met de trein teruggegaan. Als hij dat niet had gedaan, zou hij misschien zijn vergast.' Dan zou alles anders zijn gelopen: opa zou geen kinderen hebben gekregen, en Shanti zou nooit zijn geboren.

'Aaargh...!'

De leerlingen zijn niet bang dat Nederland ooit nog in een oorlog terecht komt. **Daniëlle:** 'Nee, wij zijn aangesloten bij de Europese Unie en we hebben geen ruzie met andere landen, dus dat zal niet gebeuren.' Plotseling schalt er een ijselijke kreet door het lokaal. 'Aaargh, we zijn alles kwijt!' Geschrokken staren de twee meisjes naar hun beeldscherm. De lange brief die ze aan Zelimchan geschreven hadden, is door een computerstorinkje verdwenen. 'En hij was al bijna helemaal af,' verzuchten ze. Gelukkig hebben ze meestal meer mazzel met de War Child-klussen. **Yolietje:** 'We hebben een cd opgenomen met De Moordgasten en we hebben ook War Child-ambassadeur Marco Borsato ontmoet. Hij is heel aardig, al zei hij niet zoveel. Hij zong wel met ons mee.' **Daniëlle:** 'Ja, ik schaam me bijna om het te zeggen, maar eigenlijk is het meestal hartstikke leuk om aan zulke acties mee te doen.' **Yolietje:** 'Het geeft ook een fijn gevoel om iets goeds te doen voor een ander.'

wat wil War Child?

Dagelijks krijgen duizenden kinderen over de hele wereld te maken met oorlog. Ze raken gewond, zien mensen pijn lijden, moeten vluchten, raken hun ouders, familie en vrienden kwijt of zien hun huis vernietigd worden. Kinderen zijn vaak de onschuldige slachtoffers van oorlogen die volwassenen voeren. En na de oorlog is de ellende voor kinderen niet voorbij. De verschrikkelijke ervaringen van de oorlog zijn ze niet zomaar kwijt.

Sinds 1995 zet War Child zich in om deze kinderen te helpen. De organisatie wil kinderen weer sterk maken. War Child helpt in samenwerking met lokale hulpverleners in (voormalige) oorlogsgebieden kinderen bij het werken van hun oorlogservaringen. De kinderen dansen, maken muziek, spelen toneel en knutselen. Dat lijken gewone dingen, maar kinderen die samen of alleen iets moois maken, krijgen weer vertrouwen in zichzelf en in elkaar. War Child kijkt niet naar de oorzaken van de oorlog. Ook kinderen die in een land wonen dat 'de oorlog begonnen' is, zijn slachtoffers. Alle kinderen zijn voor War Child gelijk. War Child helpt kinderen zodat ze weer kunnen spelen, lachen, leren en gelukkig zijn. Misschien zijn zij de generation peace: de generatie die vrede sluit.

Vredesrap

Ik kijk hem in zijn ogen en ik zie hij heeft verdriet, Zo heb je heel veel mensen, die je daar zo ziet. Een beeld gevuld met kinderen, maar niet 1 die kijkt er blij Het leek ver weg voor mij, maar het voelt nu heel dichtbij...

Dit is een stukje uit de 'Vredesrap', een song die door kinderen van De Bolster werd geschreven en die in de BNN-studio is opgenomen door De Moordgasten. Het is een van de vele War Child-activiteiten waaraan de school deelneemt.

Meer informatie over War Child vind je op: www.schoolsforwarchild.nl

'Bevrijding van Velp. Sergeant J. Seaholme uit Londen is de held van deze Nederlandse kinderen, die nu blij zijn.'

Dat staat achter op deze foto. De kinderen zijn blij, want de oorlog is voorbij. Zij zitten op de jeep van sergeant Seaholme en zwaaien vrolijk met hun Nederlandse vlaggetje. Twee meisjes hebben een oranje papieren hoedje op en op de motorkap ligt ook nog een bloesentak. Iedereen in Velp was opgelucht. Er was een einde gekomen aan vijf jaar bezetting van Nederland door het Duitse leger. In die dagen voor de bevrijding was er in Velp zwaar gevochten. Engelse soldaten beschoten Velp met granaten, omdat daar Duitse soldaten zaten. De grond trilde en

huizen werden verwoest. De inwoners waren bang. Vooral de mensen die een half jaar daarvoor de slag om Arnhem meegemaakt hadden en naar Velp gevlucht waren.

In 2005 is het zestig jaar geleden dat Nederland bevrijd werd. Dat was op 5 mei. Elk jaar wordt die bevrijdingsdag gevierd. De meisjes op de jeep zijn nu misschien wel oma's. Misschien denken zij nog wel eens terug aan die aardige Engelse soldaat en ook eraan hoe blij zij toen waren. En zou sergeant Seaholme nog leven? Dat weten wij niet. Als hij toen 25 jaar oud was, dan is hij nu 85...

Anne Frank krant 2005

9 789072 910363

Colofon Uitgave en productie Anne Frank Stichting Samenstelling en redactie Menno Metselaar, Maaike Miedema, Ruud van der Rol Bijdrage van Marique de Vries Met dank aan Floris Goulooze / Groep 8 van basisschool De Bolster in St. Michielsgestel en meester Roel / Willem Arends / Aase Kretzschmar-Warchild, Ute Zörbach-C. Bertelsmann Verlag / Alice Roegholt Illustratie Wim Stevenhagen Foto's Anne Frank Stichting-Anne Frank Fonds / Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie, Amsterdam / Floris Goulooze, Amsterdam / Willem Arends, Nijmegen / Archiv für Kunst und Geschichte, Berlin / Bundesarchiv Koblenz (1011-297-1722-29) / Riekus Heller, Anne Frank Stichting / Martijn Luns, Amsterdam / Alice Roegholt, Amsterdam / Aviodrome Luchtfotografie, Lelystad Correctie Jan de Wijer Vormgeving Karel Oosting © Anne Frank Stichting, Amsterdam © teksten Anne Frank: Anne Frank Fonds, Basel Besteladres NBD/Bibliion, Postbus 437, 2260 AK Amsterdam, tel: 070 - 3377700, fax: 070 - 3377701 Bestelnummer 63010 Reacties sturen naar Krant@annefrank.nl